

ЗМІСТ КОНЦЕПТУ 'ЄВАНГЕЛІЄ' (на матеріалі Нового Завіту)

Вивчено концепт 'Євангеліє' в тексті Нового Завіту. Об'єктом інтерпретації стали текстові зв'язки досліджуваного поняття, які детермінували його смисловий простір. Моделювання концепту здійснено на основі узагальнення й систематизації регулярно повторюваних однорідних репрезентативних концептуальних ознак, які формують польові утворення. З'ясовано характерні властивості концепту, конструктивні елементи його текстового наповнення.

Ключові слова: Новий Завіт, текстовий концепт, концептуальне поле, концептуальна парадигма, концептуальна сфера, концептуальна ознака, текстовий простір концепту, засоби моделювання концепту.

Изучен концепт 'Евангелие' в тексте Нового Завета. Объектом интерпретации стали текстовые связи исследуемого понятия, которые детерминировали его смысловое пространство. Моделирование концепта осуществлено на основе обобщения и систематизации регулярно повторяющихся однородных репрезентативных концептуальных признаков, которые формируют полевые образования. Выделены характерные свойства концепта, конструктивные элементы его текстового наполнения.

Ключевые слова: Новый Завет, текстовый концепт, концептуальное поле, концептуальная парадигма, концептуальная сфера, концептуальный признак, текстовое пространство концепта, средства моделирования концепта.

This article is focuses on the concept 'Gospel' in New Testament. The interpretation object is the scrutinized concept text links that have determined its semantic space. The concept modeling is based on the generalization and systematization of the repetitive similar representative conceptual characteristics that form field models. The specific concept properties and structural elements of text content have been found out.

Keywords: New Testament, text concept, conceptual field, conceptual paradigm, conceptual sphere, conceptual feature, text field of a concept, means of concept modeling.

Розроблення і використання терміна *концепт* сприяло появі нових методів і принципів осмислення мовного простору, мовної картини світу, нових моделей взаємодії лінгвістики й когнітології, психології, культурології. Популярність таких досліджень пояснюють тим, що відбувся активний перехід від панівної системно-структурної наукової парадигми до парадигми функційної, від лінгвістики, що орієнтована на вивчення мови «самої в собі» до лінгвістики

антропологічної, яка розглядає мову в зв'язку з людиною, її культурою, мисленням і свідомістю, тобто до когнітивної лінгвістики. «Виникнення когнітивної лінгвістики – це один із епізодів загального методологічного зсуву, який почався в лінгвістиці з кінця 1950-х років і зводиться до зняття заборони на введення в розгляд «далеких від поверхні, недоступних безпосередньому спостереженню теоретичних конструктів» [32, с. 5]. Методику когнітивних досліджень спрямовано на мову як загальний когнітивний механізм, когнітивний інструмент – систему знаків, які беруть участь у репрезентації (кодуванні), категоризації та трансформуванні інформації. В основі когнітивного підходу – вияв максимального спектру знань, закладених у структуру мовних одиниць та їхніх комплексів, використовуваних у когнітивно-комунікативній діяльності. Через це виникла потреба створити новий термін, у «семантиці якого злилися б денотація і конотація, «ближче» і «далше» значення слова, знання про світ і про суб'єкт, який його пізнає» [3, с. 12]. Таким терміном став концепт. Можна виділити три основні напрями вивчення концептів у лінгвістиці: когнітивний (О. Бабушкін [3], М. Болдирев [5], О. Кубрякова [19], М. Піменова, О. Кондратьєва [26], З. Попова, І. Стернін [28], О. Селіванова [30] та ін.), культурологічний (С. Воркачов [8], І. Голубовська [10], В. Жайворонко [11], В. Карасик, Г. Слишкін [14], Д. Лихачов [22], С. Ляпін [23], Ю. Степанов [33] та ін.) і системно-мовний (Н. Арутюнова [1], І. Кобозєва [16], В. Кононенко [17], І. Михальчук [27], Т. Радзієвська [29], Л. Чернейко [34] та ін.). Незважаючи на широке функціонування в наукових працях, це поняття ще не має єдиного універсального визначення і отримує в концепціях різних напрямів свої інтерпретації. «Оскільки концепт – категорія мисленнєва, неспостережувана, це дає широкий простір для її тлумачення. Категорія *концепт* фігурує сьогодні в дослідженнях філософів, логіків, психологів, культурологів, тому містить у собі відбитки всіх цих позалінгвістичних інтерпретацій» [28, с. 21].

Концепти, активно використовувані в процесах комунікації, когнітивних процесах людини і суспільства, можна розцінювати як складну організовану сутність, що дозволяє застосовувати їх для вивчення текстів. Концептуальна інформація семантично виводиться з усього тексту як структурно-сислового і комунікативного цілого. Метою такого дослідження є побудова концептуальної моделі твору

як динамічного утворення, яке інтегрує різноманітні текстові компоненти в єдине смислове ціле. Науковці підкреслюють настійну потребу такого вивчення текстів: «На сьогодні концептуальний аналіз активно використовують переважно в лексиці та фразеології. У галузі лінгвістичного аналізу тексту він перебуває в стадії розробки. Можна відзначити, що вже є зразки концептуального аналізу окремих слів тексту або сукупності невеликих текстів (прислів'їв, приказок), але поки що немає послідовної моделі концептуального аналізу великого тексту, хоча є серйозні спостереження і переконливо доведені теоретичні положення, які дозволяють висувати проблему концептуального аналізу художнього тексту» [2, с. 55]. Кожний окремий твір утілює особливий варіант концептуалізації світу. Саме природа концептів – їхня структурна організація, відкритість до текстового наповнення, здатність концентровано виражати текстовий зміст – дозволяє бачити в них дієвий інструмент для дослідження творів.

Поняття *текст* дослідники трактують як інформаційно самодостатнє мовне повідомлення з чітко вираженим цілепокладанням і орієнтоване за своїм задумом на конкретного адресата (І. Гальперін [9], О. Каменська [12], О. Кубрякова [20], Г. Молчанова [25], О. Селіванова [31] та ін.). Він є цілісною структурою, у якій усе взаємопов'язано і взаємообумовлено. Кожний елемент осмислюють під час декодування так, щоб іти від аналізу до синтезу – до розуміння цілого. Звідси випливають такі характеристики тексту, як цілеспрямованість, інформативність, прагматична настанова.

Для вивчення комунікативних завдань тексту, його смислового портрету, індивідуально-авторської концепції літературного твору можуть бути ефективно задіяні методики концептуального аналізу. Багато дослідників поєднує комунікативно-діяльнісний підхід до тексту як форми комунікації та явища ідіостилю з урахуванням його структури, семантики і прагматики. Якщо раніше лінгвістика обмежувалася інтерпретацією стилістичного використання мовних одиниць тексту, не піднімаючись до висот його концепції, то сьогодні все частіше акцентують на значимості дослідження концептуального простору тексту. «Одним із перспективних напрямів концептуального аналізу є застосування його під час вивчення семантичної організації художнього тексту» [2, с. 57].

Кожний літературний твір утілює індивідуально-авторський спосіб сприймання й організації світу, спрямований на адресата. У цьому

полягає величезна моделювальна сила слова і мовний світ, що стоїть за ним. «Метою естетичної мовленнєвої діяльності є адекватна репрезентація особистісних смислів, а результатом її стає сукупність естетичних мовленнєвих актів – художній текст, який відбиває зміст концептуальної системи автора» [18, с. 35]. Отже, світогляд, авторська картина світу, провідні текстові теми та ідеї представлені у вигляді концептів і виражені матеріально у вигляді тексту.

Інтерпретування тексту дослідники пов'язують із усвідомленням його концептуальної системи, що відображає світобачення автора. Деякі дослідники (І. Гальперін [9], В. Кухаренко [21], В. Красних [18], Н. Болотнова [6] та ін.) ототожнюють концепт з ідеєю твору. Концепт виступає як «глибинний зміст, згорнута смислова структура тексту, яка є втіленням інтенції та через неї – мотиву діяльності автора, які приводять до породження тексту» [18, с. 25]. Твір декларується як концептуально обумовлена структура, що відображає зв'язки і відношення мовних одиниць. Дані концептуального аналізу дозволяють визначити комунікативну орієнтованість тексту на адресата – принципи відбору та організації «мовних засобів різних рівнів у їхньому текстовому втіленні з урахуванням не лише мовної системи, яка «стоїть» за текстом, а й мовленнєвої системності, обумовленої авторським задумом» [7, с. 138].

Метою нашого дослідження є інтерпретація концепту 'Євангеліє' через аналіз текстових засобів Нового Завіту, які його презентують. Для досягнення мети в роботі розв'язуємо низку завдань: з'ясувати мовні засоби експлікації концепту; виявити основні концептуальні поля; змоделювати концептосферу досліджуваного поняття.

Співвідношення концепту з текстовими одиницями, тобто з планом вираження всієї лексико-семантичної парадигми його імені [8, с. 274], дозволяє подати концепт у вигляді концептуальних полів – множини мовних одиниць, об'єднаних спільним значенням, спільним змістовним компонентом їхньої семантики. Як змістовно-тематичні доміанти концепту розглядаємо ключові слова тексту, які «здатні утворювати смислові згустки, своєрідне семантико-тематичне поле, але поле, релевантне лише в цьому тексті, об'єднаному темою і основною ідеєю твору» [15, с. 158], і тому саме вони служать номінантами текстових концептів. Підхід до тексту з позиції ключових слів як номінацій концепту дозволяє побудувати модель змістовної сторони тексту.

У тексті концепт формується на основі злиття, зближення, стягнення загальних ознак, презентованих на поверхневому рівні тексту словами і реченнями однієї семантичної групи, і тому його витлумачення детерміновано типовим набором істотних рис, низкою близьких за смыслом груп слів – семантичних полів. Російська дослідниця Л. Чернейко пише, що концепт формують концептуальні ознаки (сенси), склад яких організований за принципами польового утворення. Науковець так описує зміст концептуального поля: «Концепт – це конструкт, який репрезентує асоціативне поле імені, але не рівний йому. Концепт – це парадигматична модель імені, що включає і логічну структуру його змісту, і сублогічну. Ці структури виводять відповідно і з вільної сполучуваності імені, і з невольної, тобто з синтагматичних відношень імені, фіксованих у тексті» [34, с. 314]. Інша дослідниця Н. Болотнова вбачає в застосуванні польового підходу основний засіб вивчення концептуального змісту: «Уважаємо, що виділення концепту (концептуальний аналіз) можливе на підставі текстових асоціативно-смыслових полів, організованих концептуально і стимульованих лексичними структурами різних типів» [6, с. 53].

Поняття «концептуальне поле» застосовують до впорядкованої множини мовних одиниць, які формують один із аспектів концептуального змісту і об'єднані навколо ключового слова, номінант якого є іменем поля. Низка концептуальних полів, що групуються навколо ключового слова, складає план вираження концепту – концептуальну парадигму. Внутрішній зміст концепту в результаті такого аналізу – це сукупність однорідних текстових смислів, організованих у концептуальні поля, які складають концептуальну парадигму, куди входить значима для його комунікативної реалізації текстова інформація. Представлений концептуальний аналіз ключової лексики шляхом з'ясування природження смислів виявляє механізм формування концепту, дозволяє отримати дані про його функційні властивості, з'ясувати основні характеристики.

Як приклад розглянемо концептуалізацію слова *євангеліє* в тексті Нового Завіту. Аналізуючи синтагматичні відношення слова-репрезентанта концепту, виявляють концептуальні поля, які формують його складники. Цей концепт пов'язано із типовими текстовими фрагментами, у яких він актуалізується, тому він є носієм текстових смислів, провідником основних ідей Нового Завіту.

Слово *євангеліє* походить від грецького *εὐ'αγγέλιον*, що означає 'добра, блага звістка, благовість'. Спершу в грецькій мові класичного періоду слово *євангеліє* мало значення 'плата (нагорода) за радісну звістку, жертва подяки за радісну звістку'. Пізніше так стала називатися сама радісна звістка. Згодом слово *євангеліє* набуло релігійного значення. Євангелієм називають кожну окрему книгу євангелістів (Євангеліє від Матвія, Марка, Луки та Іоанна), а також у розмовній практиці всі книги Нового Завіту. Саме так книги називають через те, що в них викладено добру звістку про життя і вчення Ісуса Христа, який прийшов врятувати людство.

Аналіз концепту 'Євангеліє' демонструє особливості його смислової реалізації мовними засобами Нового Завіту. У досліджуваному тексті слово *євангеліє* є одним із ключових найменувань (188 уживань). Як синонімічні до нього вживають іменникові (*Євангеліє Боже, Ісуса Христа, Господа нашого Ісуса Христа, Христове, благодаті Божої, Добра Новина, Боже (Господнє) Слово (Господнє), благовість*) та дієслівні (*благовістити, благовіститися*) лексеми. Відзначимо, що синтагматичні зв'язки цього концепту є досить широкими. У результаті функціонування він постає складним конструктом, вираженим групами текстових смислів, які реалізуються різноманітними способами і засобами.

Так, численні контексти демонструють, що домінантні семантичні ознаки аналізованого поняття моделюються перш за все одиницями, які містять інформацію про віщання, проповідь Євангелії. Воно здійснювалося Ісусом Христом, а також Його апостолами та учнями. Засобами для формування цього поля, яке є одним із найбільших у концептуальній парадигмі досліджуваного поняття, служать лексичні синоніми *проповідувати, звіщати (звіщання), благовістити, провіщати, поширювати, утверджувати, служити, передавати, засвідчувати* та ін., наприклад: *Але я ні про що не турбуюсь, і свого життя не вважаю для себе цінним, аби-но скінчити дорогу свою та служіння, яке я одержав від Господа Ісуса, щоб засвідчити Євангелію благодаті Божої* [4, с. 1240–1241]; *А вони ж, засвідчивши, і Слово Господнє звістивши, повернулись до Єрусалиму, і звіщали Євангелію в багатьох самарійських оселях* [4, с. 1223]; *Яка ж нагорода мені? Та, що, благовістячи, я безкорисливо проповідував Христову Євангелію, не використовуючи особистих прав щодо благовістя* [4, с. 1275];

Звіщаю ж вам, браття, що **Євангелія**, яку я **благовістив**, вона не від людей [4, с. 1293]; Так бувши ласкаві до вас, хотіли ми вам **передати** не тільки **Божу Євангелію**, але й душі свої, бо були ви улюблені нам [4, с. 1312]; **Сліпі прозрівають, і криві ходять, стають чистими прокажені, і чують глухі, і померлі встають, а вбогим звіщається Добра Новина** [4, с. 1080] та ін.

Концептуальне поле про віщання, проповідь Євангелії формується також співвіднесенням із такими контекстуальними синонімами до лексем на позначення проповіді, віщання як *досягати, слухати, чути, породити, хвалити, бути (до вас), мій (наш), припоручати, виконувати святу службу, служити, поставити, утвердження, доручати, почути, участь* та ін. Ці складники активно використовуються в текстовому просторі й значно розширюють досліджуване концептуальне поле, наприклад: *Бо наша Євангелія не була для вас тільки у слові, а й у силі, і в Дусі Святій, і з великим упевненням, як знаєте ви, які ми були поміж вами для вас* [4, с. 1311]; *...щоб був я слугою Христа Ісуса між поганами, і виконував святу службу Євангелії Божої, щоб приношення поган стало приємне й освячене Духом Святим* [4, с. 1266]; *Бо хоч би ви мали десять тисяч наставників у Христі, та отців не багато; а я вас породив у Христі Ісусі через Євангелію* [4, с. 1271]; *Як велике ж змагання повстало, Петро встав і промовив до них: Мужі-браття, ви знаєте, що з давнішніх днів вибрав Бог поміж нами мене, щоб погани почули слово Євангелії через уста мої, та й увірували* [4, с. 1233]; *Та ви знаєте досвід його, бо він, немов батькові син, зо мною служив для Євангелії* [4, с. 1306]; *...мені припоручена Євангелія для необрізаних, як Петрові для обрізаних* [4, с. 1294]; *Дякую Богові своєму при кожній згадці про вас і завжди в усякій молитві своїй за всіх вас чиню я молитву з radoцями, за участь вашу в Євангелії від першого дня аж дотепер* [4, с. 1304] та ін. Таким чином смислове коло досліджуваного поняття отримало через текстове функціонування складову *‘Євангеліє проповідують, звіщають’*.

Лексема *євангеліє* актуалізується в контекстах, функціонування яких дало поштовх для творення поля, у якому простежують зв'язок із словами на позначення найменувань Ісуса Христа, його воскресіння. Так виділяється ще один напрям формування концептуальної парадигми цього ключового слова. Конструктивними для його утворення стали складники *Ісус (Христос), Син, воскресіння, воскресати, що*

конкретизують концепт, моделюючи таку інформаційну складову як 'Євангеліє сповіщає про Ісуса Христа, Його воскресіння'. Для цього задіяно низку таких контекстів: *А дехто з філософів епікуреїв та стоїків сперечалися з ним. Одні говорили: Що то хоче сказати оцей пустомов? А інші: Здається, він проповідник чужих богів, бо він їм звіщав Євангелію про Ісуса й воскресення* [4, с. 1236]; *Пам'ятай про Ісуса Христа з насіння Давидового, що воскрес із мертвих, за моєю Євангелією* [4, с. 1322]; *Бог, згідно з моїм благовістям, буде судити таємні речі людей через Ісуса Христа* [4, с. 1254]; *І ми благовістимо вам ту обітницю, що дана була нашим отцям, що її нам, їхнім дітям, Бог виконав, воскресивши Ісуса, як написано в другім псалмі: Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породив* [4, с. 1230]; *Мені, найменшому від усіх святих, дана була оця благодать, благовістити поганам недосліджене багатство Христове* [4, с. 1300] та ін.

Концептуальна перспектива слова *євангеліє* формується також через низку інших текстових смислів. Значна кількість контекстів його вживання вказує на змістову складову, пов'язану з концептуальним полем, яке свідчить про Боже Царство, його наближення. Мотиваторами його семантичної наповнюваності є слова *(Боже) Царство (наблизилось)*, наприклад: *І ходив Він по всій Галілеї, по їхніх синагогах навчаючи, та Євангелію Царства проповідуючи, і вздоровлюючи всяку недугу, і всяку неміч між людьми* [4, с. 1070]; *А коли Іван виданий був, то прийшов Ісус до Галілеї, і проповідував Божу Євангелію, і говорив: Збулися часи, і Боже Царство наблизилось. Покайтеся, і віруйте в Євангелію! Закон і Пророки були до Івана Він же промовив до них: І іншим містам Я повинен звіщати Добру Новину про Боже Царство, бо на те Мене послано* [4, с. 1143]; *Закон і Пророки були до Івана; відтоді Царство Боже благовіститься, і кожен силкується втиснутись в нього* [4, с. 1165]; *Та коли йняли віри Пилипові, що благовістив про Боже Царство й Ім'я Ісуса Христа, чоловіки й жінки охристілися* [4, с. 1222] та ін. Таким чином на підставі стійкого зв'язку ключового поняття *Євангеліє* з одиницями *Царство, Боже Царство* в тексті моделюється концептуальне поле 'Євангеліє – це звістка про Боже Царство'.

Аналізоване поняття об'єктивується, спираючись на різні набори текстових ознак. Низка фрагментів демонструє смисловий зв'язок концепту зі словами *спасіння, спасатися*. На підставі цього

текстове ціле формує ще одну його інформаційну складову, базовану на таких контекстах: *Бо я не соромлюсь Євангелії, бо ж вона сила Божя на спасіння кожному, хто вірує, перше ж юдеєві, а потім гелленові [4, с. 1253]; Пам'ятай про Ісуса Христа з насіння Давидового, що воскрес із мертвих, за моєю Євангелією, за яку я терплю муки аж до ув'язнення, як той злочинець. Але Слова Божого не ув'язнити! Через це переносу я все ради вибраних, щоб і вони доступили спасіння, що в Христі Ісусі, зо славою вічною [4, с. 1322]; А ми завжди повинні дякувати Богові за вас, улюблені Господом браття, що Бог вибрав вас спочатку на спасіння освяченням Духа та вірою в правду, до чого покликав Він вас через нашу Євангелію, щоб отримати славу Господа нашого Ісуса Христа [4, с. 1316]; У Ньому й ви, як почули були слово істини, Євангелію спасіння свого, та в Нього й увірували, запечатані стали Святим Духом обітниці [4, с. 1297] та ін. Семантичне виведення складників концепту із сукупності мовних одиниць на позначення спасіння є джерелом формування текстового смислу 'Євангеліє рятує, дає спасіння'.*

Вивчення поняття Євангеліє в тексті Нового Завіту дозволяє встановити ще одну його інформаційну складову. Її об'єктивують концептуальне поле на позначення віри. Віра з'являється завдяки благовісті, проповіді Євангелія. Конструктивними в цьому випадку є такі лексеми як *вірувати, увірувати, віра*, про що свідчать текстові фрагменти Нового Завіту: *Тільки живіть згідно з Христовою Євангелією, щоб, чи прийду я й побачу вас, чи й не бувши почув я про вас, що ви стоїте в однім дусі, борючись однодушно за віру євангельську [4, с. 1305]; Тому то, не стерпівши більше, ми схотіли зостатися в Атенах самі, і послали Тимофія, нашого брата й служителя Божого в Христовій Євангелії, щоб упевнити вас та потішити в вашій вірі [4, с. 1312]; Отже, біймося, коли зостається обітниця входу до Його відпочинку, щоб не виявилось, що хтось із вас опізнився. Бо Євангелія була звіщена нам, як і тим. Але не принесло пожитку їм слово почуте, бо воно не злучилося з вірою слухачів [4, с. 1329]; Церквам же Христовим в Юдеї я знаний не був особисто, тільки чули вони, що той, що колись переслідував їх, благовістить тепер віру, що колись руйнував був її. І славили Бога вони через мене! [4, с. 1294] та ін. Константні ознаки концепту Євангеліє формуються через його активне текстове використання із словами на позначення*

віри, декларуючи такий компонент його смислового моделювання як 'Євангеліє дає віру, дає змогу увірувати'.

Мовна репрезентація концепту 'Євангеліє' у Новому Завіті визначає його як одну із значимих одиниць текстової концептосфери твору. Дослідження численних полів, сформованих на підставі стійких зв'язків слова – номінанта концепту – із планом вираження сукупності різноманітних засобів, які описують його в тексті, демонструє основні характеристики концепту. Вони, у свою чергу, формують його концептуальну парадигму, моделюючи такий зміст: 'Євангеліє – це звістка про Ісуса Христа, Його воскресіння, про прихід Божого Царства, його проповідують для спасіння вірян'.

Отже, у Новому Завіті концепт 'Євангеліє' постає як складне, багатовимірне утворення. Його текстове наповнення демонструє набір атрибутів, функцій, які він виконує в тексті. Можна стверджувати, що вся множина концептів певного твору в сукупності та системних взаємозв'язках формує його концептосферу як цілісного і структурованого семантичного простору, реалізуючи внутрішні прагматичні настанови. Дослідження текстової концептосфери формує перспективи інтерпретації глибинних смислів твору, його провідних тем та ідей.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. **Арутюнова Н. Д.** Истина : фон и коннотации / Н. Д. Арутюнова // Логический анализ языка. Культурные концепты. – М. : Наука, 1991. – С. 21–30.
2. **Бабенко Л. Г.** Лингвистический анализ художественного текста / Л. Г. Бабенко, И. В. Васильев, Ю. В. Казарин. – Екатеринбург : Изд-во Уральского ун-та, 2000. – 533 с.
3. **Бабушкин А. П.** Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка / А. П. Бабушкин. – Воронеж : Изд-во Воронежского гос. ун-та, 1996. – 345 с.
4. **Біблія**, або книги Святого Письма Старого і Нового Заповіту із мови давньоєврейської й грецької наново перекладена / [пер. І. Огієнка]. – К. : Українське біблійне товариство, 2007. – 1375 с.
5. **Болдырев Н. Н.** Когнитивная семантика : курс лекций по английской филологии / Н. Н. Болдырев. – Тамбов : Изд-во Тамбовского ун-та, 2001. – 123 с.

6. **Болотнова Н. С.** Филологический анализ текста : в 4 ч. / Н. С. Болотнова. – Томск : Томской гос. пед. ун-т, 2003. – Ч. IV : Методы исследования. – 119 с.
7. **Болотнова Н. С.** Художественный текст в коммуникативном аспекте : поиск ключей к эстетическому коду / Н. С. Болотнова // Слово. Семантика. Текст : сб. науч. тр. / В. Д. Черняк (ред.). – СПб. : Российский гос. пед. ун-т, 2002. – С. 137–143.
8. **Воркачев С. Г.** Культурный концепт и значение / С. Г. Воркачев // Труды Кубанского государственного технологического ун-та : Сер. «Гуманитарные науки». – Краснодар, 2003. – Т. 17. – Вып. 2. – С. 268–276.
9. **Гальперин И. Р.** Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. – М. : УРСС, 2004. – 144 с.
10. **Голубовська І. О.** Етнічні особливості мовних картин світу / І. О. Голубовська. – К. : Логос, 2004. – 282 с.
11. **Жайворонок В. В.** Проблема концептуальної картини світу та мовного її відображення / В. В. Жайворонок // Культура народів Причорномор'я. – 2002. – № 32. – С. 51–53.
12. **Каменская О. Л.** Текст и коммуникация : учеб. пособ. / О. Л. Каменская. – М. : Высш. школа, 1990. – 152 с.
13. **Карасик В. И.** Языковой круг: личность, концепты, дискурс // В. И. Карасик. – М. : Гнозис, 2004. – 390 с.
14. **Карасик В. И.** Лингвокультурный концепт как единица исследования / В. И. Карасик, Г. Г. Слышкин // Методологические проблемы когнитивной лингвистики : сб. науч. трудов / под ред. И. А. Стернина. – Воронеж : Воронежский гос. ун-т, 2001. – С. 75–80.
15. **Караулов Ю. Н.** Словарь Пушкина и эволюция русской языковой способности / Ю. Н. Караулов. – М. : Наука, 1992. – 168 с.
16. **Кобозева И. М.** Лингвистическая семантика / И. М. Кобозева. – М. : Эдиториал УРСС, 2000. – 350 с.
17. **Кононенко В.** Концепти українського дискурсу / В. Кононенко. – К. ; Івано-Франківськ : Плай, 2004. – 248 с.
18. **Красных В. В.** От концепта к тексту и обратно / В. В. Красных // Вестник Московского ун-та : Сер. «Филология». – 1998. – № 1. – С. 53–71.
19. **Кубрякова Е. С.** Эволюция лингвистических идей во второй половине XX в. / Е. С. Кубрякова // Язык и наука конца XX в. – М. : Институт языкознания Российской академии наук, 1995. – С. 173–189.

20. **Кубрякова Е. С.** Язык и знание. На пути получения знаний о языке : Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира / Е. С. Кубрякова. – М. : Языки славянской культуры, 2004. – 555 с.
21. **Кухаренко В. А.** Интерпретация текста / В. А. Кухаренко. – М. : Просвещение, 1988. – 192 с.
22. **Лихачев Д. С.** Концептофера русского языка / Д. С. Лихачев // Русская словесность : От теории словесности к структуре текста : антология. – М. : Academia, 1997. – С. 280–287.
23. **Ляпин С. Х.** Концептология: к становлению подхода / С. Х. Ляпин // Концепты. – Архангельск, 1997. – Вып. I. – С. 11–35.
24. **Михальчук И. П.** Концептуальные модели в семантической реконструкции (индоевропейское понятие «закон») / И. П. Михальчук // Известия Российской академии наук : Серия литературы и языка. – 1997. – Т. 56. – № 4. – С. 29–39.
25. **Молчанова Г. Г.** Семантика художественного текста (импликативные аспекты коммуникации) / Г. Г. Молчанова. – Ташкент : ФАН, 1988. – 161 с.
26. **Пименова М. В.** Введение в концептуальные исследования : учеб. пособ. / М. В. Пименова, О. Н. Кондратьева. – Кемерово : Кемеровский гос. ун-т, 2009. – 160 с.
27. **Пищальникова В. А.** Концептуальный анализ поэтического текста / В. А. Пищальникова. – Барнаул : Изд-во Алтайского ун-та, 1991. – 88 с.
28. **Попова З. Д.** Семантико-когнитивный анализ языка / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – Воронеж : Истоки, 2006. – 250 с.
29. **Радзієвська Т. В.** Нариси з концептуального аналізу та лінгвістики тексту / Т. В. Радзієвська. – К. : Інформаційно-аналітичне агентство, 2010. – 491 с.
30. **Селіванова О. О.** Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підруч. / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2008. – 712 с.
31. **Селиванова Е. А.** Основы лингвистической теории текста и коммуникации : монография / Е. А. Селиванова. – К. : Фитосоциоцентр, 2002. – 336 с.

32. **Соснин А. В.** Средства вербализации концепта «Лондон» в английском культурном пространстве / А. В. Соснин. – Нижний Новгород : Стимул-СТ, 2011. – 280 с.
33. **Степанов Ю. С.** Константы : словарь русской культуры / Ю. С. Степанов. – М. : Академический проект, 2001. – 990 с.
34. **Чернейко Л. О.** Лингвофилософский анализ абстрактного имени / Л. О. Чернейко. – М. : Либроком, 2013. – 320 с.

Надійшла до редколегії 02.11.2015